



Alþingi
Nefndasvið Alþingis
B.t. allsherjar- og menntamálanefndar
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík

Reykjavík 27. október 2022

Tilvísun: 2207006/0.7.6

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um landamæri, 212. mál

Vísað er til umsagnar Landhelgisgæslu Íslands um frumvarp til laga um landamæri sem lagt var fram á 152. löggjafarþingi, 536. mál. Landhelgisgæslu Íslands barst ósk um umsögn um það frumvarp þann 16. júní 2022 og sendi inn umsögn þann 12. júlí 2022. Í framhaldi af því fór Landhelgisgæsla Íslands yfir þessar athugasemdir með dómsmálaráðuneytinu og var tekið tillit til flestra athugasemda stofnunarinnar áður en frumvarpið var lagt fram á Alþingi að nýju.

Fulltrúar Landhelgisgæslu Íslands mættu fyrir fund allsherjar- og menntamálanefndar Alþingis þann 27. október sl. til að gera grein fyrir athugasemdum þeim sem Landhelgisgæslan sendi þann 12. júlí sl. vegna frumvarps til laga um landamæri. Landhelgisgæslu Íslands hefur ekki borist umsagnarbeiðni Alþingis um frumvarp það sem lagt var fram á 153. löggjafarþingi, en að beiðni nefndarinnar vill Landhelgisgæsla Íslands hér með koma á framfæri athugasemdum við það frumvarp, en gerð var grein fyrir þessum athugasemdum á fundi nefndarinnar í morgun.

Eins og áður hefur komið fram telur Landhelgisgæsla Íslands það mjög til bóta að sett séu heildstæð lög um landamæri sem eiga jafnt við um íslenska ríkisborgara sem útlendinga en reglur um för einstaklinga yfir landamæri er í dag að mestu að finna í lögum um útlendinga nr. 80/2016 og í reglugerð um för yfir landamæri nr. 866/2017 sem sett er með stoð í lögum um útlendinga.

Af þeim athugasemdum sem Landhelgisgæsla Íslands gerði í fyrri umsögn sinni þann 12. júlí 2022 standa eftir tvö atriði sem stofnunin vill koma á framværi varðandi fyrirliggjandi frumvarp:

1. Sérreglur um för skipa yfir ytri landamæri Schengen- svæðisins.

Í frumvarpinu er ekki að finna neinar sérreglur um komu og brottfarir skipa, en slíkar reglur er nú að finna í reglugerð um för yfir landamæri nr. 866/2017, sem sett er með stoð í útlendingalögum. Landhelgisgæslan telur nauðsynleg að það sé skýrt kveðið á um það í lögum um landamæri að með för skipa yfir ytri landamæri Schengen-svæðisins sé átt við alla umferð skipa til og frá landinu. Það hefur stundum valdið misskilningi þegar

skip sem koma til Íslands frá öðru Schengen-ríki telja sig ekki vera að fara yfir ytri landamæri Schengen svæðisins.

Í 1. mgr. 17. gr. reglugerðarinnar kemur m.a. fram að meðför skipa yfir ytri landamæri Schengen-svæðisins er átt við alla umferð skipa til og frá landinu. Þetta gildir þó ekki um íslensk fiskiskip sem koma daglega eða innan 36 klst. til hafnar þar sem þau eru skráð og hafa hvorki haft viðkomu í erlendri höfn né lagst að skipi á hafi úti og áhöfn eða farþegar ekki komið eða farið þar frá borði.

Í 18. gr. reglugerðar um för yfir landamæri er enn fremur fjallað um sérreglur er varða komu og brottför skipa, þar kemur fram í 1. mgr. 18. gr. að stjórnandi skips á leið til landsins yfir ytri landamæri skal tilkynna Landhelgisgæslunni um komu a.m.k. 24 klst. áður en siglt er inn í íslenska landhelgi. Samtímis skal tilkynna áætlaða brottför. Staðfestingu á brottför úr höfn skal tilkynna Landhelgisgæslunni a.m.k. 6 klst. fyrir brottför.

Landhelgisgæsla Íslands árettar að mikilvægt er að slíkar sérreglur komi fram í frumvarpinu. Að mati stofnunarinnar mætti í frumvarpinu rýmka undanþágu 1. mgr. 17. gr. reglugerðar um för yfir landamæri er varðar íslensk fiskiskip, enda eru 36 tímar afar knappur tími með tilliti til eðlilegra veiðiferða íslenskra togara og stærri fiskiskipa. Eðlilegt væri að taka út tilvísun í 36 stundir og vísa aðeins til íslenskra fiskiskipa sem stunda veiðar á fiskimiðum umhverfis Ísland.

Landhelgisgæsla Íslands leggur því til að eftirfarandi grein verði bætt við frumvarpið:

Tillaga að viðbótargrein:

Á eftir 16. gr. komi ný grein **16. gr. a.**, svohljóðandi:

„16. gr. a. Sérreglur um komu og brottför skipa.

Með för skipa yfir ytri landamæri Schengen-svæðisins er átt við alla umferð skipa til og frá landinu. Þetta gildir þó ekki um íslensk fiskiskip sem koma til hafnar þar sem þau eru skráð og hafa hvorki haft viðkomu í erlendri höfn né lagst að skipi á hafi úti og áhöfn eða farþegar ekki komið eða farið þar frá borði.

Stjórnandi skips á leið til landsins yfir ytri landamæri skal tilkynna Landhelgisgæslu Íslands um komu a.m.k. 24 klst. áður en siglt er inn í íslenska landhelgi. Samtímis skal tilkynna áætlaða brottför. Staðfestingu á brottför úr höfn skal tilkynna Landhelgisgæslunni a.m.k. 6 klst. fyrir brottför. Nánar skal kveðið á um upplýsingar sem koma skulu fram í tilkynningum til Landhelgisgæslu Íslands í reglugerð.“

2. Um 16. gr.

Í 16. gr er fjallað um komu- og brottfararkerfi sem starfsrækt skal á ytri landamærum. Ytri landamæri taka skv. 18. tl. 3. gr. m.a. til landamæra Schengen-ríkjanna á sjó.

Landhelgisgæsla Íslands bendir á að á Íslandi eru landamæri á sjó og landamæri á lofti en augljóslega engin landamæri á landi sökum landfræðilegrar legu. Landamæri Íslands eru mörk þess landsvæðis og hafsins (12 sjómílna landhelgi) þar sem Ísland fer með fullveldisrétt, hvort sem er á lofti eða sjó.

Stofnunin sinnir landamæragæslu á hafi en ekki landamæraeftirliti, ekki er gert ráð fyrir að Landhelgisgæsla Íslands sinni landamæraeftirliti heldur er það í höndum lögreglu. Því verður slíkt komu- og brottfararkerfi aðeins

starfrækt í landi hjá lögreglu en ekki við landamæragæslu á hafi. Telur stofnunin að þetta þurfi að vera skýrt. Að mati stofnunarinnar væri því eðlilegra að ákvæðið kveði á um að komu- og brottfararkerfi séu starfsrækt á sérstaklega tilgreindum landamærastöðvum.

Tillaga að breytingu

Í fyrsta málslið 1. mgr. 16. gr. verði orðinu „landamærum“ skipt út fyrir „landamærastöðvum“, sbr. „Á ytri landamærum **landamærastöðvum** skal starfrækt komu- og brottfararkerfi...“

Með vísan til framangreinds telur Landhelgisgæsla Íslands að með frumvarpinu sé stigið skref í rétta átt og tekur stofnunin undir að það er til bóta að stefnt sé að setningu heildstæðra laga um landamæri.

Virðingarfyllt,



Guðrún Margrét Kristjánsdóttir
Yfirlögfræðingur

